

De snelheid van een naaktslak

(Foto: Rob Bijlsma)

Maarten 't Hart memoreert in 'De groene overmacht' (pag. 32-33) de verschillende methoden die tuinenbezitters toepassen om van slakken af te komen, geen van alle subtiel maar evenzogoed allemaal tot mislukken gedoemd. En hij wist dan nog, immers bioloog, dat naaktslakken prachtige organismen zijn en dat hij maar beter van de nood een deugd kon maken: in plaats van dood maken ethologisch onderzoek opstarten aan de naaktslak!

Vogelaars zijn ook vies van naaktslakken. Dat heeft te maken met de aanwezigheid van naaktslakken in nestkasten, vooral in natte jaren. Zelfs op de zandgronden kan het openen van een nestkast een tableau van naaktslakken onderop het deksel te zien geven. Hoe komen die slijmjurken daar? Ze moeten er toch, althans bij de kasten die ik zelf controleer, minstens 1,3 meter voor klimmen, soms zelfs iets meer. Dat is precies wat ze doen. Net zo min als dat verwijdering uit de groentetuin effectief is, zo ook kun je dat met nestkasten vergeten. Elke weggehaalde naaktslak blijkt de volgende dag te zijn vervangen door een nieuwe (of dezelfde). Het maakte nieuwsgierig naar de kruipsnelheid van naaktslakken. Daar is het nodige over geschreven, maar dat hoeft het zelf doen van metingen niet uit te sluiten.

Op 21 maart 2023, een regenachtige dag met een temperatuur van 11°C, diende zich een duistere wegslak (*Arion ater*) aan (58 mm lang), die het raam aan de zuidkant van mijn boshuis op Berkenheuvel in West-Drenthe gebruikte om van A naar B te kruipen. Een kolfje naar mijn hand, want horloge en liniaal onder handbereik. Geduld geen probleem, want als bureaukluiver hoefde ik alleen maar af en toe op te kijken en een meting te verrichten. Zou het misschien ook nog een andere vraag kunnen beantwoorden, namelijk: wat is de kans voor een naaktslak om levend een betonfietspad over te steken? De talloos vele tot snot gereden exemplaren op de fietspaden van het natuurgebied

Berkenheuvel in West-Drenthe deden het ergste vrezin. Tussen 11:00 en 12:12 verrichte ik vijf metingen aan de naaktslak, in duur variërend van 76 tot 1140 sec. De afgelegde afstand schommelde van 24,4 tot 35,5 mm per minuut, gemiddeld \pm standaardafwijking 26,96 \pm 3,85 mm per minuut (1005 mm afgelegd tijdens een totaal van 2236 sec). Dat kun je gerust langzaam noemen, zeker als je een betonfietspad van twee meter breed moet oversteken. Op Berkenheuvel beliep het aantal fietsende passanten in april-september 2007-2021 gemiddeld 1,8 per minuut. Een niet-treuzelende naaktslak doet er 74 minuten over om de volle breedte van een betonfietspad over te steken. In dat tijdvak passeren er gemiddeld 133 fietsers. Het vergt niet veel voorstellingsvermogen om te beseffen dat de overlevingskansen van een naaktslak bij zoveel fietsers de facto gelijk staat aan nul. Des te meer daar naaktslakken bij rakelings passage van fietsers de neiging hebben de voelsprietten in te trekken, in elkaar te duiken en bewegingloos te wachten tot de kust weer veilig is. Zoiets verlengt de aanwezigheid op het fietspad aanzienlijk.

En jawel, de fietspaden van Berkenheuvel zijn een slagveld, vooral als het enigszins vochtig is en de naaktslakken massaal aan de kruip gaan. Daar zal niemand wakker van liggen, want op veel sympathie hoeven de slakken niet te rekenen, net zo min als de hazelwormen, de mestkevers, de grote poppenrovers en al het andere kleine spul voor wie het gebied de leefomgeving is.

Rob G. Bijlsma

Redactionele noot

Soms ontvangt de redactie soortgroep-overstijgende kopij zoals dit artikel van Rob Bijlsma. Wij zagen wel een link naar de hazelwormen. Hazelwormen leven vooral van regenwormen en naaktslakken. Ze zijn aan deze glibberige prooien aangepast door hun schuin naar achteren geplaatste tanden. Ze beperken zich voornamelijk tot langzaam bewegende prooidieren. Hoe snel kruipt een hazelworm eigenlijk over een fietspad? Vooral als hij onderweg ook nog wil profiteren van al die doodgereden naaktslakken? Dat is wat lastiger te onderzoeken dan naaktslakken...